

אי ש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402

טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש יא סיון תשע"ט: הדלקת נרות: ירושלים 7:10 תל-אביב: 7:26 חיפה 7:19 מוצאי שבת: ירושלים: 8:29 תל-אביב: 8:31 חיפה: 8:33 ר"ת: 9:03

פרשת בהעלותך

עין טובה

לרצות בטובת חברו...

לכ"ק האדמו"ר רבי דוד מלעלוב זצ"ל היתה חנות, וכל אדם שהיה נכנס לחנותו לקנות דבר-מה, היה רבי דוד מתחיל למנות את כל החנונים שבסביבתו שהיה אפשר להשיג גם אצלם את המצרך המבוקש... וכך היה אומר ללקוח: אצל פלוני תוכל לקנות מצרך זה. גם אצל אלמוני. ואם רצונך בכך, קנה אצלי...

כאשר בנו רבי משה זצ"ל נשא אשה, פתח אף הוא חנות. והנה למחרת פתח אדם חנות דומה בסמוך לו. בא רבי משה בדמעות להתאונן אצל אביו.

אמר לו אביו רבי דוד בפליאה: "וכי אין אתה מרוצה מכך שגם יהודי אחר מפרנס את בני ביתו באותה סחורה?"

מאורה של תורה

"יחפוץ שיהיה לחברו יותר ממה שחפץ לעצמו..."

הגאון רבי חיים יעקב לוי זצ"ל, היה מועמד מספר פעמים לכהן כרבה של ירושלים. בפעם הראשונה היה זה אחר פטירת רבה של ירושלים, דודו הגדול, **הגאון רבי צבי פסח פראנק זצ"ל**. הגיעו אליו אז, משלחות לשכנעו לקבל את המשרה, אבל הוא השיב שיותר נוח לו לשבת בקהילה קטנה בה יוכל להמשיך בלימודיו בשלוה. אחר שעלה לארץ וכיהן כרבה של "פרדס חנה", שוב ניסו רבים וטובים לחוץ עליו שיסכים לקבל את רבנות ירושלים, אבל גם הפעם ויתר על משרה רמה זו.

את ויתורו נימק במעשה שאירע שנים רבות קודם לכן: בנערותו הלך ערב אחד עם אביו הצדיק **רבי אריה** וכשעברו באחת הסמטאות, הבחינו באשה העוסקת בתיקון גרביים לאור פנס הרחוב. שאל אותה רבי אריה לפשר מעשיה, וענתה שמכיון שהיא אלמנה ואין לה כסף לממן את לימודי בנה ב"חיידר", נאלצת לעבוד בעבודה זו, ומכיון שאין לה האפשרות להאיר את ביתה, נאלצת להמשיך בעבודתה לאור פנס הרחוב. היתה זו אמו של **הגאון רבי בצלאל זולטי זצ"ל**.

מששמע רבי חיים יעקב שהמועמד השני לרבנות ירושלים הוא הרב זולטי, ויתר על מועמדותו, כדי שלא למנה זו שהתמסרה כל כך לתורתו של בנה, יהיה נחת ממנו כשיזכה במשרה חשובה זו להיות רבה של ירושלים.

מתוך הספר החדש "דרך אבות"

לחפוץ בטובתו של חברו

ולשמוח בה!

נלמד מהפסוק: "ויאמר לו משה המקנא אתה לי ומי יתן כל עם ה' נביאים" (פרק יא-כט)

בפסוק זה רואים – לדעת בעל ה'עקדה' וה'אור החיים' **הק'** – את מעלתו הנשגבה של משה רבינו ע"ה, שלא היה בו כל שמץ של קנאה, לא רק כלפי אלו מתלמידיו שיהיו מאוצלים מן הרוח אשר עליו, כמו שאמרו חז"ל **"בכל אדם מתקנא חוץ מבנו ותלמידו"** (סנהדרין קה:). אלא אפילו אם יתן ה' את רוחו על כל העם ויהיו נביאים, לא מכוחו הוא, אלא **"בזכות עצמם"** דבר שמתקנאים בו. אף על פי כן הוא לא יקנא בזה, אלא אדרבה, משתוקק הוא שאכן כך יהיה.

שנו חז"ל (אבות פ"ה-יט): "כל מי שיש בו שלושה דברים הללו, מתלמידיו של אברהם אבינו... עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה. וביארו המפרשים: עין טובה – ששמוח במה שיש לו, ולא יקנא במה שיש לחברו יותר ממנו, אלא אדרבה, יחפוץ שיהיה לחברו יותר ממה שחפץ לעצמו.

ומובא בספר הברית (ח"ב מאמר יג) שאף שכל אומן שונה בן אומנותו. החייט שונא את החייט, אמרה תורה לא זו אף זו, כלומר: לא די בחובת אהבת רעד, שאינו כמוך באומנות אחת, ואינו מקפח פרנסתך לעולם, אלא אפילו אם הוא "כמוך" באומנות אחת ומקפח פרנסתך לפעמים, אעפ"כ מחוייב אתה לאהוב אותו בלב שלם.

וכדרך שהשיב **כ"ק האדמו"ר רבי משה מקוברין זצ"ל** לחנוני שהתאונן בפניו על מועט פרנסתו בעוד שלשכנו החנווני כמוהו, יש פרנסה בשפע "תהיה לך פרנסה בשפע" – אמר לו הרבי – "רק כאשר תודה להש"ת על הפדיון הרב של שכנך ותאמר: "ברוך ה' שנותן ליהודי פרנסה ברווח"... אמנם בתחילה יהיה קשה לך לומר זאת בלב שלם, אך כאשר תרגיל עצמך לכך, כבר תאמר זאת בלב שלם, כמו שנאמר "בפיך ובלבבך לעשותו". קודם "בפיך" ואחר כך "בלבבך".

עלון "אי ש לרעהו" פרשת "בהעלותך את הנרות" הוקדש לעילוי נשמת **הגאון רבי נתן בן מרן הגאון רבי יעקב קמנצקי זצ"ל**

נלב"ע בשב"ק ה' סיון תשע"ט

ה. נ. צ. ב. ה.

כוס תנחומים לידיד "אי ש לרעהו" בנו הגאון רבי יוסף קמנצקי שליט"א ולמשפחתו שיחי'

הבוטח בה' שיספק לו כל צרכו, הריהו שמה בחלקו ואינו דואג דאגת המחר!

נלמד, בדרך רמז, מהפסוק: "שטו העם ולקטו וטחנו ברחיים, או דכו במדוכה" (פרק יא-ח)

ומבוא בזוהר הק': "שטו העם ולקטו" - "שטיא הוא דא" כלומר: שוטים הם אלו שהשתטחו על הארץ ללקוט את המן, שכן מה ששיד ומיועד לאדם, יבוא לו בנקל עד שלא יצטרך אפילו להתכופף... (הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל - חכמת חיים).

הבוטח בה' בכל לבו - אינו צריך לשום השתדלות

אמרו חז"ל (סוף קידושין): "אמר רבי נהוראי מניח אני כל אומנויות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה". לכאורה זה סותר לאימרת המשנה "כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה". ולעיל שנינו שחייב אדם ללמד את בנו אומנות!?

וביאר בספר "המקנה": הרי אמרו חז"ל שלא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן והם אלו שתורתם אומנותם ואדיר כל הפעם בתורת ה' וכו' ואם ליבם טרוד לפרנס ביתם, איך יוכלו ללמוד תורה ולהרביץ תורה בישראל. על כן אם לבו של אדם בטוח בה' אזי "והיה ה' מבטחו" ויזמין לו ה' פרנסה כאוכלי המן וכעין יששכר וזבולון.

אך מי שאין בטחונו חזק בה' ולבו מסתפק מהיכן פרנסתו, או-אז אין לו לסמוך על הנס ויעשה תורתו קבע ומלאכתו ארעי ותהיה ברכת ה' במעשיו, וזו ששנינו כל תורה שאין עמה מלאכה... ואמרו חז"ל (ביצה טו) "לוי עלי והאמינו בי ואני פורע" כלומר: כפי ערך חוזק האמונה כן יהיה הבטחון! עכ"ד.

נוסיף ונאמר שכפי חוזק הבטחון כך צורך ההשתדלות. ומצינו בדברי חז"ל במעשים שהיו, שכאשר יש אדם מבטחו לגמרי בהשיות נעזר אף שלא צורך הטבע, ואינו צריך כלל להשתדלות. כפי שמובא בגמרא (ראש השנה כו): על אמוראים שלא ידעו פירוש הפסוק "השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך" והביא רבה בר בר חנה מעשה שאירע עמו שיום אחד נשא משאות וסוחר ערבי שהלך סמוך אליו, הציע לו שיניח את משאותיו על גמליו.

וביאר זאת הגר"א זצ"ל ששאלת האמוראים היתה האם יכול אדם לשים בה' מבטחו גם בלי לעשות כל השתדלות. ועל זה הביא רבה בר בר חנה ראייה מהמעשה שאירע עמו המוכיח שישנה כזו אפשרות של "השלך על ה' יהבך", ללא כל השתדלות מצד האדם "והוא יכלכלך".

ומסופר על מקרה שכך נהג המשגיח הגה"צ **רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל**, כאשר שאל את תלמידו שעמד להתחתן האם יש לו דירה? והלה השיב בשלילה. הוסיף ושאל: האם הוא מסודר כבר בכולל? וגם על זה השיב בשלילה. אמר לו המשגיח: אל תחפש דירה ואל תחפש כולל... אל תדאג על שום דבר אלא קיים את שאמר דוד המלך (תהלים קלא-ב) "דוממתי נפשי כגמול עלי אמו". אל תעשה שום השתדלות, והכל יבוא על מקומו, כמו שאמרו (יומא לח). "בשמך יקראוך ובמקומך ישיבוך", והעיד החתן שעשה כדבריו. ותוך שבוע שבועיים אחר חתונתו מצא דירה בזול וראש כולל ביקשו שיבוא וילמד אצלו.

האם יש ענין לעשות "ביטוח לרכוש"?

וכשישנו ביטחון מוחלט בהשיות אין צורך לכל ביטוח אחר. כך היתה דעתו של **החפץ חיים**. כפי שהעיד הגאון **רבי יוסף דינקלס זצ"ל**, שבזמן שפרצו שריפות בעיירה ראדין הגיעו סוכני ביטוח אל הח"ח לשכנעו להצטרף להסדר ביטוח נגד שריפות, סירב הח"ח ונימוקו עמו:

"מדוע לתת למדת הדין לקטרג ביתר קלות? הרי אם נגזר על האדם גזירה, מדת הרחמים מנסה לסנגר עליו ולהתחנן שהעונש הצפוי לו מידי כבוד. למשל: אם נגזר עליו שריפה, מדת הרחמים אומרת: הוא ישאר בחוסר כל! אך מדת הדין תובעת את שלה בתוקף. והנה אם האדם הזה עשה "ביטוח" לרכושו, מה תוכל מדת הרחמים לטעון? הרי מדת הדין תשיב לה שאדרבה, הוא לא ינזק שכן הוא יקבל מהביטוח את כל נזקו. א"כ מדוע לנו לתת למדת הדין לקטרג ביתר קלות?"

וכבר היה מעשה אצל בעל **השפת אמת**, שיהודי בעל חובות עצומים שהשתרגו על צווארו, היה לו נכס אחד שיכול למכור ולכסות כל חובותיו, ובא לשאול את השפת אמת האם למכור את הנכס? והשיב לו: "אל תמכור!" וכשהחובות הציקו לו ביותר בא

"עיני נשואות לבורא העולם"...

כשהסתופף הצדיק רבי **מרדכי מלכוניץ זצ"ל**, אחר נישואיו, בצל רבו כ"ק האדמו"ר רבי שלמה מקרלין זצ"ל, השקיע את כל מעייניו בתורה ובעבודת ה' ובביתו לא היה לחם לאכול, ואף המים קפאו מחמת הקור, כי לא הו לו עצים להסקה. אשתו מעולם לא התלוננה.

פעם ביקר בביתם אחד מקרובי משפחתה. בראותו את מצבה רץ לבית המדרש ושאל את רבי מרדכי: "היתכן להפקיר כך אשה ובנים לרעב ולקור! איך תוכל לשבת כך וללמוד, כאשר בני ביתך יושבים ובוכים?"

ענה לו רבי מרדכי: "הם צודקים בבכייתם, שהרי עיניהם נשואות אלי, ואני אך בשר ודם איך אוכל להושיעם, אבל גם אני בצדק יכול ללמוד במנוחה, שכן עיני נשואות אל בורא העולם, ולכן אינני צריך לדאוג במאומה..."

באהלי צדיקים

שפע הפרנסה כפי הבטחון בהשיות...

אחד התלמידים שדיברו בו נכבדות לשדכו עם בת תלמיד חכם, הגיע לפני המשגיח - הגה"צ **רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל** ותינה מצוקתו על כך שהצד השני תובע מאביו להתחייב עבור השידוך סכום כסף עצום ונכבד עד מאד. ואינו יודע איך יוכל לעמוד בזה.

שאל המשגיח את הבחור האם אביו "שכיר" או "עצמאי"? השיב הבחור כי אביו "עצמאי". אמר לו המשגיח: אם כן, אמור לאביך שיגמור את השידוך ללא דאגה, ויתחייב את כל הסכום שהמחותן דורש. ובעזרת הש"ת יוכל לעמוד בכל התחייבותו.

הבחור ענה מיד "אמן" על הברכה, אך הוסיף לשאול את המשגיח מתוך סקרנות: ילמדינו רבינו, מה הבדל יש בין אם אבי "שכיר" או "עצמאי"?

הסביר לו המשגיח: "דע לך, כי שפע הפרנסה מגיעה לו לאדם בדיוק כפי מה שהוא נושא את עיניו השמימה לבורא העולם. על כן יש הבדל ביניהם. כי "השכיר" בדרך כלל בוטח גם על הבוס שלו, שביום שנקבע לקבל המשכורת, יתן לו את משכורתו. לא כן העצמאי שאינו עובד אצל אחרים, מוכרח לבטוח בשלימות בהשיות בכל עת ובכל שעה שיצליח את עסקיו ויתן לו פרנסתו. ומכיון שתולה את יהבו בחסד הש"ת וברחמיו, מובטח לו יותר שיעזרהו ה' וישלח ברכה במעשי ידיו.

ואכן כפי ששיער המשגיח כך היה. האב שהיה מניצולי השואה, קיבל בתוך הזמן שבין האירוסין לחתונה כספי פיצויים מגרמניה בדיוק כמו הסכום שהמחותן דרש ממנו.

"אם יש בטחון - אין לדאוג כלל"

כשכיהן כ"ק האדמו"ר **מפאפא - רבי יעקב יחזקיהו גרינוולד זצ"ל**, כרבה של צעהלים באוסטריה. הביא לו אחד מבעלי הבתים תמיכה מיוחדת פעם אחר פעם, מידי שבוע. ואולם כשהביא לו את התמיכה בפעם השלישית, סירב האדמו"ר לקבלה. הוא התנצל ואמר שהוא חושש שהקביעות הזו לקבל את התמיכה, עלולה לערער במקצת את מדת הבטחון שלו.

בשעת תרצ"ט גזרו השלטונות בהונגריה על כל בעלי העסקים והחנויות לעבוד גם בשבת. נאמר להם שאם לא יציתו ישלל מהם הרשיון. באסיפת רבני המדינה דנו בכובד ראש מה לעשות. היו רבנים שהביעו דעתם כי מוכרחים להמציא היתר לפתיחת החנויות בשבת, באמצעות שטר מכירה לגוי או בשותפות עמו, כי הדבר גובל בפקוח נפש.

אך האדמו"ר עמד על רגליו וצווח ככרוכיה שלא ללכת בדרכים כאלה, כי אם לחזק לב העם ללכת בדרכי הבטחון, שאין מעצור לה' להושיע ולהמציא פרנסתם של ישראל בדרך המותרת. ואכן בכנס הרבנים התקבלה דעתו של הרבי, ותוך זמן קצר הומתקה הגזירה על ידי השלטונות. וכך היה תמיד מרגלא בפומיה: "אם יש בטחון, אין לדאוג כלל!"

במחיצתם

המשך - בטחון ושמה בחלקו

"זהיה ה' מבטחו" - שלא יצטרך ללוות...

סיפר הגאון רבי שאול גבאי שליט"א (ראש ישיבת אמרי דעת): פעם הגיע מנהל ת"ת חשוב לפני הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל וסיפר לו שהמוסד נקלע לקשיים כספיים ולגרעונות גדולים המאיימים על המשך קיומו של הת"ת. ונפשו בשאלתו: האם ילוה כספים?

שאל אותו רבי בן ציון: האם יש לך מהיכן להחזיר ההלוואה? והשיב: "אילו היה לי מהיכן להחזיר לא הייתי נזקק להלוואות"... חזר ושאלו: "אם כן, על סמך מה תילוה?" השיב המנהל: "אני בוטח בבורא העולם שימציא לי את הכסף להחזיר. וכי יש לי ברירה. אחרת אאלץ לסגור את התלמוד תורה!"

אמר לו רבי בן ציון: אשריך שהגעת לדרגת בטחון כזו. אבל אם אתה סומך על הבורא שימציא לך כשתצטרך להחזיר, תסמוך עליו שימציא לך כשתצטרך ללוות"... שאל המנהל: "ואם לא ימציא?"

ענה לו רבי בן ציון: "אזי תסגור את התלמוד תורה! והוסיף: "מי התיר לך ללוות אם אינך יודע מהיכן תחזיר?! וזהו ביאור הפסוק "ברוך הגבר אשר יבטח בה" - ולא כדי ללוות על סמך הבטחון, אלא "והיה ה' מבטחו" - שלא יצטרך ללוות!"

יגילו במלכם

שוב לשאול. והתשובה חזרה על עצמה "אל תמכור"! אך בני שלא יכלו לראות במצוקות אביהם קמו ומכרו את הנכס וכיסו את כל החובות, והיתה הרווחה, ואולם שבועיים לאחר מכן נפטרו אביהם לבית עולמו.

הגיב על כך השפת אמת: כל חיותו של היהודי הזה נבעה מכך שחיינו "לא היו חיים" בגלל החובות. וברגע שרווח לו איבד זכותו לחיות, רואים מכאן שהכל בחשבון מדוייק. והמליץ על כך השפת אמת בדרך צחות את אמרת חז"ל (פסחים קיג): "שלושה חיייהם אינם חיים"... כלומר שלושה אנשים "חיייהם" הזכות שלהם לחיות הוא מפני ש"אינם חיים" - שיש להם צרות שונות הממררים את חיייהם. ודוקא החיים הקשים הללו ש"אינם חיים" הם הנותנים להם את זכות החיים.

נשאל הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זצ"ל (בשו"ת שבט הלוי ח"ד ס"א): האם אדם שחוסך כסף לעתיד, כגון להוצאות נישואי ילדיו, האם יש בכך משום חסרון באמונה ובטחון?

והשיב: למען האמת, מי שהוא במדרגת בטחון אמיתי, יכול להשליך על ה' כל יהבו, והוא יעמוד לו בעת דחקו ויזמן לו כל צרכיו בדרך נס ופלא. ועל זה נאמר "ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו". אך מי שאינו בכזו מדרגה כמו רוב בני אדם, עליו להשתדל ולהכין עצמו לעת כזו שלא יצטרך לבריות.

ענוה

לנהוג כלפי הזולת בשפלות רוח

ובענוה!

נלמד מהפסוק: "והאיש משה ענו מאד מכל האדם" (פרק יב-ג).

וכתב השל"ה הק': ראה עד כמה גדול מדת הענוה. הנה משה רבינו ע"ה מבחר הנבראים אדון הנביאים, ולא שבחו הכתוב רק במדת הענוה. וצריך ללכת במדת הענוה עד קצה האחרון, כהא דתנן "מאד מאד הוי שפל רוח". ואמר הכתוב "מכל האדם". והנה ג' ענינים היו: משה ואהרן אמרו "ונחנו מה". אברהם אבינו אמר: "ואנכי עפר ואפר", דוד המלך ע"ה אמר: "ואנכי תולעת". ומשה היה עניו מכולם, כי אברהם המשיל עצמו לעפר ואפר ודוד לתולעת, אבל משה אמר אין אנחנו כלום. וזה עניו מכל האדם ראשי תיבות "אברהם דוד משה". עכ"ל.

אמרו חז"ל (אבות דר"נ פרק כג): איזהו עלוב שבעלובים - זה שהוא ענו כמשה רבינו שנאמר: "והאיש משה ענו מאד מכל האדם". יתירה מזו אמרו חז"ל (שם פט): ג' מיני מוכי שחין נבראו בעולם. לח, יבש, בעל פוליפוס. והיתה נפשו של משה נמוכה מכולם.

תמה כ"ק האדמו"ר מאז'רוב - הגאון רבי משה יחיאל אפשטיין זצ"ל (בספרו באר משה): הכיצד יכול היה משה רבינו להגיע לכזו הרגשה של ענוה ושפלות אחרי שזכה למה שלא זכה שום ילוד אשה, כפי שהעיד עליו הקב"ה "לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא"!!

ותירץ האדמו"ר עפ"י ביאורו של הצדיק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל (בספרו קדושת לוי) על הפסוק "שחורה אני ונאווה" (שה"ש א-ה), וכך כתב: ידוע דעיקר מדרגת האדם להכיר ערך שפלותו, בעומדו לפני מלך רם ונישא ורואה גדולתו ורוממותו והיאך כל שרפי מעלה עומדים באימה וביראה וחיל ורעדה, ממילא ניכר אז רוב ערך שפלותו.

והנה על משה רבינו כתוב: "והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה". והגורם לזה שהוא ענו מכל אדם, מפני שהם על פני האדמה, ואילו משה היה תמיד בשכלו הקדוש והטהור בעולם העליון, וראה כיצד כל שרפי מעלה עומדים באימה וביראה, מזה בא למדרגת הענוה.

נמצא, שיש עניו שבא לכלל מדת הענוה מחמת שיועד ומכיר רוב שפלותו ומיעוט ערכו. ואמנם צדיק גמור, מדת ענוותנותו באה לו מחמת הבטה ברוב גדלות הבורא, ובעבור זה תשכון בקרבו מדת הענוה, בראותו רוב הבהירות הגדולה של מעלה.

"רק העתקתי את מה שמיצאתי..."

כאשר הגאון רבי חיים חזקיהו מדיני זצ"ל הוציא את סדרת ספריו "שדי חמד" לאור עולם, הסעירו הספרים את עולם התורה באשר נחשבו כיצירה ענקית מופלאה בעולם ההלכה. גאוני תורה ופוסקי הלכה מכל העולם החלו להריץ אגרות חיבה ומכתבי הוקרה מלאי שבח ותהילה למעונו של השדי חמד.

הדבר היה למורת רוחו של הגאון הצנוע והעניו. הוא לא הבין על מה ולמה כל השבחים הללו. בשיחות עם מקורביו טען כי לחינם משבחים אותו וזה עלול לגרום לו להתגאות והרי הקב"ה שונא גבה לב. על כן בהקדמתו לספריו הבאים כתב: "לא חידשתי מאומה, אלא רק לקטתי מדברי גדולים וטובים ממני... רק העתקתי את מה שמיצאתי, כדי לזכות למי שאין בידו ספרים.

ארזי הלבנון

"הריני זקוק לכפרה גדולה..."

פיעטרקוב, שהיתה מן הערים החשובות והעתיקות שבערי פולין, בחרה בגאון המהר"ם שפירא מלובלין זצ"ל לכהן כרב העיר, והוא עדיין אברך צעיר לימים. רבי מאיר נעתר וקיבל את ההצעה.

בהגיעו לפיעטרקוב נערכה לו קבלת פנים נלהבת ביותר. כל בני הקהילה אנשים נשים וטף עמדו בתחנת הרכבת לבושים חג. פמליית הרב, עברה תחת שערים מקושטים ומעוטרים להפליא, בדרכם לבית הכנסת, שם נשא הרב את דרשת הבכורה.

במעמד נכבד זה אמר המהר"ם שפירא לסובבים אותו: "בודאי תתמהו שאדם צעיר כמוני יבוא לכהן בעיר גדולה כמו פיעטרקוב? אך בעצם יש לשאול לאידך גיסא: מדוע ת"ח צעיר צריך להתקבל לרבנות בעיר קטנה, ואילו מבוגר בעיר גדולה יותר, הרי ההגיון אומר את ההפך, אדם צעיר שעדיין כוחו במותניו מסוגל לכהן בעיר גדולה, ואילו זקן שכוחותיו דלים, מן הצדק שיכהן בעיר בה הציבור קטן יותר"!!

"אלא שהגמרא אומרת: "מי שנתמנה פרנס על הציבור מוחלין לו כל עוונותיו". משום כך חייב תלמיד חכם מבוגר יותר, שיש לו יותר עבירות, לבוא לעיר גדולה, ואילו צעיר שעדיין עבירותיו מועטות לפי שעה, די לה לרבנות קטנה שתכפר על עוונותיו..."

"באשר לי" - סיים המהר"ם - "כנראה לפי עוונותי הרבים הריני זקוק לעיר גדולה שתכפר עליו..."

אור המאיר

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

כגלגל המסתובב!

המטרה לפועל - אני זקוק לעזרתך!

עד כאן סיפר האורח, ואבא החליט לסייע לאיש האומלל הזה.

הוא יצא לשכונת "וויינגער", שהיה כאמור אזור מוכה-עוני, מצויד בשם המדוברת. כאשר הגיע לביתה הזדעזע לראות באילו תנאים היא חיה. אשה עניה ונצרכת. הוא גלגל אתה שיחה עד שהגיע לנקודה המבוקשת והרגישה. היה מובן מאליו שעל המחילה יצטרך הפוגע לשלם "פיצויים", אך לפעמים אדם כל-כך פגוע שגם פיצויים לא מועילים...

תכל'ס, היא שמעה את קורות האיש, ובסיכומה של שיחה סוכם שעם סכום נכבד של 50 רובל היא מרגישה שתוכל לסלוח על העוולה שנעשתה לה.

"מעמד המחילה" הזמין אבא יהודי נוסף, כדי שיהיו שני עדים שיעידו על מחילתה המוחלטת. הכסף הועבר לידה של הענייה, שמעתה יכלה לפקוח מעט את העיניים.

האורח שמח מאוד על הצלחת המשימה, והלך לדרכו.

* * *

"האורח מביאליסטוק הגיע"... חלף הקול בבית. כן. שוב הגיע אותו אדם להתאכסן אצלנו. ומה הפעם? שמא פגע בעוד מישהו בלאחוביץ'...?

לא. הפעם זה ענין עסקי. היות והוא כסוחר טקסטיל, מוכר שחורות גם לאנשים בלאחוביץ', כנגד שטרי-חוב. והיות שאחד מסוחריו העיר לא פורע את חובותיו, הוא מבקש מאבא להתערב ולמצוא פשרה שתניח את דעת שני הצדדים.

אבא יצא למשימה, וגם הפעם הצליח להביא אותה לידי-גמר על הצד הטוב ביותר.

"הסוחר מביאליסטוק" שוב עזב את האכסניה. מרוצה.

* * *

חלפה תקופה קצרה ומביאליסטוק הגיעה חבילת-הפתעה. היה שם בד יקר ומשובח שהתאים לתפירת חליפה לאבא, וכמה שמלות לאימא.

אל החבילה צורף מכתב קטן:

"הרי זו הבעת-תודה עבור הטובות שעשיתם עם האורח מביאליסטוק. הוא מודיע בשמחה, כי התפתחה תקווה איתנה שאשתו בקרוב תבריא לחלוטין, ובשעה טובה תזכה בילד..."

"לפני שנים הייתי מאורס עם בת-ישראל שמתגוררת ב..."

במילים אלו פתח האורח המסתורי את סיפורו המסתורי, לא לפני שביקש מאבא שייכנס לחדרו כדי להמתיק סוד.

אך תחילה מעט רקע:

ב'לאחוביץ', עיירה קטנה בבלארוס, התנהלה קהילה יהודית גדולה יחסית. כשני שלישי מהתושבים היו יהודים. משפחת 'כהן' ניהלו שם אכסניה. בן המשפחה, משה כהן, היגר לאחר השואה לארה"ב שם התגורר במיאמי-ביטש, פלורידה, וכך הוא מספר.

* * *

בביתנו אשר בכפר 'לחוביץ' - בלארוס, ניהלנו אכסניה. פעם אחת "נחת" בביתנו אורח לא מוכר, ממקום זר. הוא ביקש חדר לנות, שיחממו לו מים ב"סמאוואר" [מיחם], ושיכניסו לו ארוחה.

באכסניה, כמו באכסניה, לא שואלים מיהו האורח - ומהי הסיבה שהביאה אותו הנה. לעולם לא היינו יודעים מה הסיפור שלו, אלמלא ביקש מאבא שייכנס אליו לחדרו.

"יש לי סוד וגם בקשה" - הקדים לפני שסיפר:

לפני שנים הייתי מאורס עם בת-ישראל שמתגוררת ב'וויינגער' [אזור עוני בלאחוביץ'], אני עצמי גרתי אז בביאליסטוק. סמוך לחתונה עזבתי את השידוך, ובהמשך נישאתי לאחת מביאליסטוק. חלף זמן ואני הצלחתי בעסקי, עד שפשוט התעשרתי.

אבל זה לא הפך אותי למאורס. הסתבר שאשתי חלושה, על גבול החולנית, ואיננה מסוגלת להוליד ילדים. כבר פנינו לרופאים הכי גדולים, אך הכל לשווא. כאשר אדם טובע הוא נאחז אפילו בקש, ואז התחלתי להתעניין בכל דבר שעשוי להועיל לי.

נסעתי לרבנים ואדמורי"ם, ואחד הרעפּעס שאל אותי: "שמה יש למישהו קפידה עליך, בעקבות זאת שפגעת בו? אולי הבעיה תלויה בך ולא באשתך? ייתכן שאשתך אינה אלא קרבן לחטא שלך".

נזכרתי בשידוך שעזבתי - - -

* * *

בעצת הרעפּעס הגעתי הנה ללאחוביץ, על מנת לנסות לאתר את אותה בת-ישראל ולבדוק אם ניתן לפייס אותה. לשפך את חמתה/צערך על הרעה שעוללתי לה. אבל כדי להוציא את

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il